

Nasjonal kompetansetjeneste for komplekse, alvorlige psykosomatiske tilstander hos barn og unge

Referansegruppens tilbakemelding

Tjenesten er etablert for å bygge opp og spre kompetanse om utredning og behandling av barn og unge med alvorlige psykosomatiske tilstander. Dette er stress- og traumerelaterte tilstander med invalidiserende somatiske symptomer (smerter, lammelser, krampes, sanseutfall etc.) uten organiske funn som kan forklare tilstandsbildet fullt ut, og med en gjennomgripende innvirkning på barnets funksjon.

Formålet med tjenesten er å bidra til økt kvalitet på utredning, behandling og oppfølging av pasientgruppen på landsbasis. Kompetansespredningen rettes i hovedsak mot helsepersonell og skole, men også mot pasienter, pårørende og befolkningen.

Tjenesten skal bidra til å bygge opp faglige nettverk i alle helseregioner, slik at disse på sikt kan videreføre tjenestens oppgaver regionalt.

Tjenesten er lokalisert til Oslo universitetssykehus HF, Rikshospitalet.

Oppgaver og resultat

Tross lav personalbemanning, har vår aktivitet i 2022 vært i tråd med resultatmål beskrevet i vår kompetansespredningsplanen: Lik tilgang kompetanse: Har en oppdatert nettside. Har arrangert nasjonale og regionale fagseminarer. Har et benyttet, nasjonalt veiledningstilbud for klinikere – her drøftes de dårligste pas. Formidling: Har undervist lokalt, regionalt og nasjonalt – både grunnutd., videreutd., og etterutd. Bidrar inn i spesialistutdanning for LIS i BUP, psykologer (Helsepsykologi) og LIS i pediatri Fruktbart nasjonalt samarbeid med sentrale norske fagmiljøer (Haukeland, St. Olav, Innlandet, UNN, samt norsk barnelegeforening). Har pågående, fruktbart samarbeid med internasjonalt, anerkjente fagmiljø i Sydney (Kasia Kozłowska) og USA (Laurence Sugarman og Julie Linden ifm hypnoseutd.) Deltar i forskningsnettverk ved OUS og er involvert i forskningsprosjekter ved Haukeland, Sykehuset Innlandet, sykehuset i Førde og Ahus

Synlig media: Felles kronikk med Barnelegeforeningen

Nettsiden har info for helsepersonell, andre faggr., pasienter og befolkning, og har link til kompetansespredningsplan. Vi er involvert i kliniske utviklingsprosjekter ved sykehusene Haukeland, Førde og St.Olav. Vi driver etterspurt undervisn. for lokale, regionale og nasjonale fagmiljø. Er i økende grad involvert i spesialistutdanning (leger og psykologer). Vi er sentrale i et årlig utd.program i Klinisk hypnose og kommunikasjon - RBUP for leger og psykologer. Hypnose er dokumentert effektiv beh for funksj. lidelser. Sammen med OUS-fagmiljøet har vi begynt et forsk.prosjekt for å sikre forståelse og ensartet behandling av de dårligste pasientene. På sikt skal det etableres et nasjonalt nettverk for klinikere der pasientene kan vurderes i felleskap. Vår lærebok (medforfatterskap: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-46184-3>) har 1,8 mill nedlastninger internasjonalt og benyttes i utstrakt grad i norske fagmiljøer.

Vi er nå i gang med et bokkapittel om bruk av hypnose i beh av funksj. lidelser i ny internasjonal lærebok.

SAMARBEID/NETTVERK 2022:

Hovedformål med våre nettverk og vårt samarbeid er å bidra til at øvrige får ta del i tjenestens kompetansespredning:

REFERANSEGRUPPER:

Ett formelt møte samt løpende samarbeid (formidling & styrking av kliniske fagmiljø) INTERNASJ. ANERKJENT FAG-/FORSKNINGSMILJØ, SYDNEY:

Løpende samarbeid om skriftlig formidling

FORMELL SAMARB.PART/BIVEILEDER I KLINIKKNÆRE UTVIKLINGSPROSJEKT v/sykehusene

Haukeland & Førde

PSYKOLOGFORENINGES FAGUTVALG FOR HELSEPSYKOLOGI:

Samarbeid om nasjonal kunnskapsformidling og undervisning

RBUP ØST-SØR:

Samarbeid om Hypnoseutdanningen (se over)

BARNELEGEFORENINGEN:

Vi ga innspill på relevante langsiktige mål i Barnelegeforeningens strategidokument. Felles kronikk.

NASJONALE NETTVERK:

Nasjonalt fagnettverk for barneleger og konsultasjon-liaison (KL) barnepsykiatriteam, Nasj. fagnettverk for langvarig utmattelse av uklar årsak, Legeforeningens Nasj. nettverk for KL-barnepsykiatri.

Deltar i FORSKNINGSNETTVERK ved OUS. Er samarbeidspart/biveileder i 4 FORSKNINGSPROSJEKTER

Aktivitet

Undervisning

Alle regioner: Utdanning av helsepersonell

164 timer

Egen region: Utdanning av helsepersonell

3 timer

Utfyllende informasjon

Utdanning helsepersonell

ALLE REGIONER: - Grunnutdanning medisinstudenter, 5.modul, UiO, mars og sept 2022, 3 timer - Videreutdanning helsepersonell i spesialiteten Helsepsykologi, i samarbeid med Norsk psykologforening, totalt 64 timer - Videreutdanning pediatri, introLIS, 1,5 timer april og oktober 2022 - Grunnkurs i barne- og ungdomspsykiatri (4 ulike kull), i samarbeid med ReGut HelseSør-Øst, totalt 19 timer - Etterutdanning helsepersonell Klinisk hypnose og kommunikasjon barn/unge, i samarbeid med RBUP Øst & Sør, totalt 72 timer - Etterutdanning helsepersonell, Nordic Education in Advanced Pain Medicine, novmember, arrangør: The Scandinavian Society of Anaesthesiology in Advanced Pain Medicine: 2 timer - Etterutdanning Helsepersonell (manuellterapeuter), 24/4, Norsk manuellterapiforening: 2 timer Utdanning helsepersonell EGEN REGION: - Obligatorisk undervisning 3 timer for LIS i barne- og ungdomspsykiatri (18/10)

Klinisk aktivitet

Utfyllende informasjon

I tråd med vårt mandat driver vår kompetansetjeneste ingen klinisk virksomhet, men er nært knyttet opp til Avdeling for barn og unges psykiske helse på sykehus (S-BUP), OUS. Dette

fagmiljøet har i en årrekke forvaltet stor fagkunnskap og klinisk erfaring innen psykosomatisk medisin. Ansatte i tjenesten har lang klinisk erfaring med pasientgruppen, også de svært alvorlig syke. For å opprettholde og videreutvikle vår kliniske kompetanse, er vi regelmessig involvert i noe klinisk arbeid ved S-BUP.

Formidling

Helsepersonell og andre faggrupper - alle regioner

- To dagers seminar (mai 2022) for rehabiliteringssente i Norge, i samarbeid med Nasjonal kompetansetj. for CFS/ME. (Kurs/seminar).
- Nasjonal konferanse Helsepsykologi, 3 timer undervisning, mars 2022,. (Konferanse).
- Dagens Medisin, kronikk, publisert 08.05.22. Helgeland, Lang, Kristiansen & Krohg."For mye utredning gjør vondt verre". (Oppslag i media).

Helsepersonell og andre faggrupper - flere regioner

- Undervisning 1 time, 18/1, BUPA Tromsø. (Kurs/seminar).
- Undervisning 1 time, 7/11, Smerteklinikken Haukeland universitetssykehus, tverrfaglig kurs. (Kurs/seminar).
- Klinisk veiledning 12 timer. (Veiledning).

Helsepersonell og andre faggrupper - egen region

- Undervisning Fagdag 28/10, Regionsenter habiliteringstjenesten for barn og unge. (Kurs/seminar).
- Undervisning 2 timer, 14/3, BUPA Vestre viken, Funksjonelle tilstander betydningen av helhetlig forståelse. (Kurs/seminar).
- Undervisning 1 time, 10/10, BUP Follo, Funksjonelle tilstander og biopsykososial forståelse. (Kurs/seminar).
- Undervisning 1 time, august, Psykososialt team OUS Radiumhospitalet. (Kurs/seminar).
- Undervisning 1 time, 9/6, Psykosomatisk avdeling voksen OUS RH. (Kurs/seminar).
- Undervisning 1 time, 20/5, Spesialsykehuset for epilepsi. (Kurs/seminar).
- Fagdag i juni og desember for helsepersonell som arbeider med psykosomatisk medisin, OUS. (Kurs/seminar).
- Klinisk veiledning 55 timer. (Veiledning).

Utfyllende informasjon

Kronikken i Dagens medisin mai 2022 ble skrevet i samarbeid med leder og nestleder i Norsk barnelegeforening. Psykosomatisk medisin er definert som et satingsområde i Barnelegeforeningens strategiplan for de kommende årene.

Kvalitetsverktøy

Utfyllende informasjon

I tilbakemelding på årsrapport 2021 etterlyser Hdir at vi systematisk evaluerer kvaliteten på de formidlingsmåtene vi bruker. Vi erkjenner at å evaluere effekten av arbeidet vi gjør er vesentlig. Grunnet knappe personalressurser har vi ikke klart å iverksette et slikt arbeid på en systematisk, helhetlig og god måte. Her har vi et forbedringspotensial. Vårt arbeid evalueres i dag best ut fra struktur- og prosessindikatorer – f.eks gjennomføring kurs-/undervisning-/veiledningstilbud, etablering/deltagelse i fag- og forskningsnettverk, nettside og skriftlig formidling mv. Vi ser at det er mulig å begynne i det små og over tid lage systemer for å evaluere kvaliteten på arbeidet vårt. Med dette sagt, fagboken vi var med å skrive i 2020 (publisert open access) er forlaget Springers mest nedlastede fagbok (1,8 millioner nedlastninger internasjonalt). Vi har ikke tall fra Norge, men har fått tilbakemelding om at boken leses av alle de store fagmiljøene og av mange klinikere rundt om i landet. Vår undervisning på 4 ulike Grunnkurs i BUP (obligatorisk for leger i

spesialisering) fikk meget gode evalueringer fra deltagerne. Vår årlige hypnoseutdanning for lege og psykologer får stadig meget gode evalueringer. Vi erfarer også at fagmiljøer fra hele landet etterspør – i stadig økende grad – undervisningen vår (også innen spesialistutdanning for leger i BUP og pediatri og psykologer). Tilsvarende gjelder den kliniske veiledningen vi gir til klinikere rundt om i landet som strever med håndtering av svært dårlige pasienter.

Referansegruppen etterspør også et større fokus på hvilke kompetanseområder som pr. idag ikke dekkes av tjenesten og en tydeligere fremstilling av satsningsområdene. Dette

Forskning

Vitenskapelige artikler

Førde S, Herner LB, Helland IB, Diseth TH

The biopsychosocial model in paediatric clinical practice—An interdisciplinary approach to somatic symptom disorders.

Acta Paediatr 2022 Nov;111(11):2115. Epub 2022 sep 3

PMID:36000514

Helgeland, H., Gjone, I. H., & Diseth, T. H

The biopsychosocial board—A conversation tool for broad diagnostic assessment and identification of effective treatment of children with functional somatic disorders.

Human Systems, 2022, 2(3), 144–157. <https://doi.org/10.1177/26344041221099644>

Forskningsprosjekter

Utvikling og utprøving av musikkterapeutisk metode til ungdom med langvarig trøtthet og/ eller smerter

Mads Nikolaj Holten-Andersen, Sykehuset Innlandet HF

Prosjektperiode:2021 - 2022

Deltakende helseregion:HSØ

Evaluation of an interdisciplinary intervention for children with multiple referrals to specialist healthcare. Irene Bircow Elgen , Andre institusjoner

Prosjektperiode: 2021 - 2026

Deltakende helseregion: HV HSØ

Microbiota in pediatric patients with inflammatory bowel disease, irritable bowel syndrome and chronic fatigue syndrome

Vegard Bruun Bratholm Wyller, Akershus universitetssykehus HF

Prosjektperiode:2020 - 2026

Deltakende helseregion: HSØ

Utfyllende informasjon

Prosjekt 1) "Microbiota in pediatric patients with inflammatory bowel disease, irritable bowel syndrome and chronic fatigue syndrome. Similarities, diagnostic and prognostic potential?" Leder av kompetansetjenesten er en av flere eksterne samarbeidsparter i prosjektet og bidrar gjennom dette til å sikre at man har et tverrfaglig perspektiv mht planlegging og gjennomføring av prosjektet, og vil også være involvert i data-analyse og skriving av publikasjoner. Prosjekt 2) "Evaluation of an interdisciplinary intervention for children with multiple referrals to specialist healthcare", utgår fra Universitetet i Bergen, Haukeland universitetssykehus. Dette phd-prosjektet har fått forskningsmidler fra Helse Vest. Prosjektet er en del av et større forskningsprosjekt (Tjenester på tvers - bedre forløp for barn med sammensatte helseplager) som springer ut fra Haukeland universitetssykehus under ledelse av professor Irene Bircow ELgen Prosjekt 3) "Utvikling og utprøving av musikkterapeutisk metode til ungdom med langvarig

trøtthet og/eller smerter". Dette er et pilotprosjekt som har fått forskningsmidler fra Sykehuset Innlandet. Piloten er et nødvendig fundament i utviklingen av et Phd-prosjekt som vil utgå fra Sykehuset Innlandet. Leder av kompetansetjenesten er biveileder i prosjektet og har vært og er involvert i alle deler prosjektet (planlegging, gjennomføring, data-analyse og skriving av publikasjoner). Professor i musikkterapi, Bolette Daniels Beck, ved Universitetet i Ålborg universitet er samarbeidspart.

Forankring

Rapporten er forelagt ledelsen ved Oslo universitetssykehus, ved Avdelingsleder [Trond H. Diseth](#)

Referansegruppen har i 2022 bestått av:

[Siv Kvernmo](#)

Referansegruppens leder (HN)

[Betty Van Roy](#)

Representant Helse Sør-Øst

[Camilla Riise Widerøe](#)

Representant Helse Nord

[Rune Rose Tronstad](#)

Representant Helse Vest

[Siri Fagerholt Aas](#)

Representant Helse Midt-Norge